

Tilsynsbesøg på Vestegnens Sprog- og Kompetencecenter (VSK)

Vestegnens Sprog- og Kompetencecenter (herefter VSK) skal inden 1. december 2018 have gennemført et pædagogisk tilsyn, jf. Lov om Danskuddannelser. VSK har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (herefter EVA) om at gennemføre tilsynsbesøg med afholdelse af fokusgruppeinterview i forbindelse med tilsynet.

EVA har gennemført to tilsynsbesøg; et i Glostrupafdelingen fordelt over to dage den 25. september og 2. oktober 2018 og et i Kastrupafdelingen den 1. oktober 2018. Under besøgene gennemførte EVA følgende fokusgruppeinterview.

	Fokusgruppeinterview med hele ledelsen (i alt 6)	Fokusgruppeinterview med udvalgte lærere (i alt 12)	Fokusgruppeinterview med udvalgte kursister (i alt 17)	Dato
Besøg i Glostrup (varighed)	X (fem kvarter)	X (to timer)	X (en time)	26.10.2018
Besøg i Kastrup (varighed)		X (halvanden time)	X (en time)	Side 1/6

VSK har været ansvarlig for at planlægge besøgene og udvælge deltagere til interviewene.

På tilsynsbesøgene har der været fokus på tre temaer. Temaerne er udvalgt af VSK og er følgende i prioriteret rækkefølge:

1. Vedholdenhed
2. Mundtlig og beskæftigelsesrettet dansk
3. E-didaktik.

EVA har forud for besøgene fået tilsendt relevant materiale om VSK's arbejde og fokus inden for de tre temaer, og på det grundlag forberedt besøgene og udarbejdet interviewguides.

Afrapportering på tilsynsbesøg

Dette notat præsenterer resultatet af tilsynsbesøgene. Ud over et resumé, så er notatet bygget op omkring de tre temaer, og har inden for hvert tema fokus på at beskrive lærernes praksiserfaringer og kursisters oplevelser af undervisningen og udbyttet af den. Derudover er der også beskrivelser af lærernes erfaringer med det pædagogiske udviklingsarbejde, og ønsker til det fremadrettet arbejde.

Resumé

VSK har siden sidste tilsyn arbejdet med tre pædagogiske indsatsområder; vedholdenhed, mundtlig og beskæftigelsesrettet dansk samt E-didaktik.

Vedholdenhed handler om at forhindre frafald og sikre fastholdelse. VSK har udarbejdet en handleplan for indsatsområdet med tiltag og aktiviteter, som de har arbejdet med. VSK har fokus på dels at nedbringe frafald blandt kursister, dels at understøtte vedholdenhed hos kursister. Lærerne spiller en

stor rolle i at understøtte kursisternes vedholdenhed bl.a. gennem arbejdet med evaluering, feedback og individuelle læringsmål. I dette notat fremgår bl.a. lærere og kursisters erfaringer med, hvad der virker godt mht. at understøtte vedholdenhed hos kursisterne på VSK.

Mundtlig og beskæftigelsesrettet dansk handler om, at danskuddannelserne skal tilrettelægges på de første to moduler med en begynderundervisning med særlig vægt på mundtlige og beskæftigelsesrettede sprogkundskaber, jf. gældende bekendtgørelse. VSK trækker her på deres mangeårige erfaringer fra arbejdet med et beskæftigelsesrettet fokus i Danskuddannelsen samt fra det tidligere tilbud om Arbejdsmarkedsrettet Dansk (AD). Mundtlig og beskæftigelsesrettet dansk har et stærkt fokus i VSK's opgaveløsning, og i notatet her er nævnt eksempler på måder, lærerne praktiserer det på.

E-didaktik er et nystartet pædagogisk indsatsområde på VSK. Det bygger videre på de seneste års arbejde med deres digitale læringsplatform. VSK ønsker bl.a. at styrke brugen af digitale teknologier i undervisningen med det formål at understøtte sprogtilegnelse og fleksible undervisningstilbud. Ledelsen og lærerne kan se mange potentialer i at øge brugen af digitale teknologier, men oplever også enkelte udfordringer ved det, som de er opmærksomme på. Notatet her fremlægger bl.a. lærere og kursisters erfaringer med at bruge digitale læringsplatforme og teknologier i undervisningen på VSK.

Fremadrettede opmærksomhedspunkter i arbejdet med pædagogiske indsatsområder på VSK

Af notatet her fremgår det, at lærerne kan se potentiale i at styrke VSK's arbejde med de pædagogiske indsatsområder. Lærerne peger på idéer til udviklingspunkter, som overordnet set kan samles i følgende opmærksomhedspunkter til ledelsen på VSK:

- a. Tydelig rammesætning: Lærerne udtrykker ønske om, at ledelsen kommunikerer tydeligt om formål og mål med indsatsområderne om vedholdenhed og E-didaktik, samt forventningsafstemmer med lærerne om deres rolle og opgave.
- b. Evaluering og erfaringsudveksling: Lærerne peger på et behov for, at ledelsen sikrer systematisk afdækning af og opsamling på lærernes erfaringer fra og udbyttet af indsatsområdet om vedholdenhed, samt sikrer erfaringsudveksling mellem lærere, der arbejder med samme målgruppe.
- c. Opmærksomhed på læreres behov og eksisterende erfaringer på VSK: Lærerne peger på et behov for, at ledelsen er opmærksomme på lærernes reelle behov for input og kompetenceudvikling i det videre arbejde med indsatsområdet om E-didaktik, samt er opmærksomme på at inddrage de gode erfaringer med E-didaktik, der allerede er på VSK, fx i e-sprogcenteret.

Tema 1: Vedholdenhed

VSK har vedholdenhed som pædagogisk indsatsområde i 2017-2019. Ifølge ledelsen bygger VSK videre på arbejdet med synlig læring samt arbejdet med at forebygge frafald og sikre fastholdelse. Ledelsen fortæller, at de i udviklingsarbejdet på VSK har taget afsæt i en fælles forståelse af vedholdenhed¹.

På VSK er der udarbejdet en handleplan for indsatsområdet med konkrete tiltag og aktiviteter, som de har arbejdet med det seneste år. I handleplanen kan man skelne mellem to overordnet indsats typer:

- En indsats som har til formål at *forhindre frafald uden test/prøve hos frafaldstruet kursister*. Det er bl.a. SMS'er, samtaler, statistik og tests. Ud over lærere har også vejledere, administrative medarbejdere og ledelsen en rolle i denne indsats.

¹ VSK har taget afsæt i den forståelse af vedholdenhed, som er beskrevet i EVA's notat *Vedholdenhed hos voksne med svage basale færdigheder. Et litteraturstudie* (2016)

- En indsats som har til formål at *understøtte vedholdenhed blandt alle kursister*. Indsatsens fokus er på evaluering, feedback, individuelle læringsmål, læreplaner, forventningsafstemning og tydelighed. Derudover også et fokus på betydningen af sociale relationer og fællesskaber. Her er der fokus på lærerens rolle i at understøtte vedholdenhed i dagligdagen inden for undervisningsrummet.

VSK's indsats med fokus på at forhindre frafald

Af interviewene med ledelsen og lærere fremgår det, at VSK altid har haft fokus på at nedbringe frafaldet. Med dette indsatsområde afprøver VSK nye tiltag.

Lærerne fortæller, at de er opmærksomme på, hvem der ikke er mødt op til undervisningen. Nogle lærere har gode erfaringer med, at bruge en model de kalder "rød-gul-grøn" til at skærpe opmærksomheden på de kursister, som er fraværende eller ikke yder den nødvendige indsats. Det er en model, som andre lærere også prøver af nu. Læreren kan kontakte de fraværende kursister via mail eller sms, og/eller afholde samtaler. Dette kan foregå alene eller sammen med en vejleder. Det er lærernes oplevelse, at det fungerer godt. Lærere oplever, at kursisterne er positive over for at blive kontaktet. Men lærere peger også på, at det er en ressourcekrævende opgave, som de skal varetage oveni den opgave, der handler om at forberede og gennemføre en undervisning for dem, som er tilstede. En enkelt af de kursister, vi har talt med, har erfaringer med at blive kontaktet pga. fravær og har haft en god oplevelse med det. Ingen af kursisterne har erfaringer med at deltage i samtaler om fravær.

Side
3/6

VSK's indsats med fokus på at understøtte vedholdenhed

Lærerne har i teams og makkerpar arbejdet med at understøtte kursisternes vedholdenhed i tilegnelsen af dansksproglige færdigheder på forskellige måder og med forskellige kursistgrupper. Når de beskriver deres erfaringer med, hvad der virker godt mht. at understøtte vedholdenhed, er det især fem elementer, som går på tværs af lærernes fortællinger.

1. Lærerne signalerer høje forventninger og tydeliggør mål i undervisningen

Lærerne peger på vigtigheden af at signalere høje forventninger og tydeliggøre mål over for kursisterne. De høje forventninger signalerer lærerne bl.a. ved at skabe kontinuitet og progression i undervisningen, og ved at engagere sig og understrege, at kursisterne er på danskuddannelsen for at lære noget. Af kursistinterviewene fremgår det, at de gode lærere er dem, som aktiverer og udfordrer dem på det rette niveau, og har forventninger om, at kursisterne laver deres opgaver.

Lærerne tydeliggøre mål ved bl.a. ved at italesætte læringsmål og progression; hvad kursisterne lærer, hvorfor kursisterne skal lære det, hvordan kursisterne kan bruge, det de lærer, og hvad kursisterne mangler at lære for at nå modulmål og mål med Danskuddannelsen.

2. Lærerne fremhæver, at det kræver en arbejdsindsats at gennemføre Danskuddannelsen

Lærere fortæller, at det er nødvendigt at arbejde med sprogtilegnelsen både i og uden for undervisningen for at nå målet med danskuddannelsen, og det lægger lærerne ikke skjul på over for kursisterne. Lærerne har erfaringer med, at det ellers kan komme som en overraskelse for kursisterne, hvad det kræver af dem, hvilket kan resultere i, at kursisterne falder fra. For de kursister vi har snakket med, står det også lysende klart for dem, at det er vigtigt at arbejde med sprogtilegnelsen både i og uden for undervisningen for at nå i mål.

Lærere peger på vigtigheden af, at kursisterne forstår den indsats det kræver af dem at tage Danskuddannelsen – særligt hvad det kræver af hjemmearbejde. Lærerne opfordrer kursisterne til fx at læse og snakke dansk hver dag. Både lærere og kursister peger på, at det kan være en udfordring for nogle at

tale dansk hver dag, hvis der ikke er dansktalende personer i nærmeste omkreds. Det er lærere og ledelse meget opmærksomme på. Fx er der frivillige på skolen, som kursister kan snakke med, og lærere støtter også kursister i at se muligheder i deres netværk.

3. Lærerne har fokus på at opbygge en god relation til kursisterne gennem feedback og individuel opmærksomhed i undervisningen

Lærerne oplever, det er vigtigt at give den enkelte kursist opmærksomhed ved at give feedback og signalere, at det betyder noget for lærerne, at kursisterne er der og lærer noget. Når kursisterne føler sig set og hørt, skaber det tillid og opbygger en god relation til læreren. Den gode relation lærer og kursist imellem oplever begge parter giver gode betingelser for læring.

Lærerne fortæller, at de bl.a. bruger individuelle samtaler, hvor læreren giver kursisten feedback og sætter fokus på de individuelle læringsmål samt på arbejdsindsatsen og tilfredsheden med undervisningen. Derudover spørges der ind til om kursisten benytter skolens øvrige faciliteter og muligheder, fx studiecentret og vejledere. Interview med både kursister og lærere peger på, at den individuelle feedback og opmærksomhed på læringsmål har stor værdi og betydning for kursistens indsats og udbytte af undervisningen. Lærere peger desuden på, at det er ressourcekrævende at afholde individuelle samtaler, og at rammerne ikke altid er til det, fx på aftenhold, hvor undervisningen er komprimeret.

Side
4/6

Af lærerinterviewene fremgår det, at det er lige så vigtigt at skabe en god relation til kursisterne i e-sprogcenterregi, som i de ordinære forløb, men at betingelserne for at opbygge dem kan være vanskeligere pga. den begrænset kontakt. Lærerne er opmærksomme på dette ved fx at have introsamtaler via Hang-out og ved at gøre brug af lydfiler og videoer til bl.a. feedback på opgaver. Det oplever de skaber en mere personlig relation, der virker mere forpligtende.

4. Lærerne arbejder med at få styrker frem og skabe gode oplevelser i undervisningen

Lærerne peger på, at det er vigtigt at have fokus på kursisternes styrker, og skabe gode oplevelser i undervisningen – særligt i starten. Derfor arbejder de med at få kursisternes styrker frem, også i andre sammenhænge end skolesammenhænge, og de sætter fokus på, hvordan man kan bruge sine styrker til at lære dansk og til at hjælpe hinanden med at lære dansk – det oplever lærere er særligt vigtigt for de kursister, som har dårlige eller ingen erfaringer med at gå i skole. Kursisterne peger også på, at det er meget vigtig for dem at få gode oplevelser med at lære dansk, og de fremhæver især lærernes store tålmodighed, og deres evne til at ramme kursisters behov i den forbindelse samt deres fokus på at skabe et rum, hvor det er ok at fejle.

5. Lærerne har fokus på at skabe et godt læringsmiljø

VSK har også fokus på kursisters sociale relationer og fællesskaber på modulholdene og på skolen med henblik på at skabe et godt læringsmiljø. Lærerne fortæller, at de er opmærksomme på, kursisterne bliver ordentlig introduceret til hinanden, og føler sig godt tilpas. De er også opmærksomme på, at kursisterne skal vises rundt på skolen, så de ved hvor de kan opsøge vejledningen eller administrationen ved behov. Det oplever lærere, er særligt vigtigt for traumatiserede flygtninge, eftersom de får et tilhørsforhold til skolen og en lyst til at komme til undervisning. Lærerne lægger også vægt på at grine sammen og have nogle gode oplevelser sammen, fx fejre modultests, samt skabe et rum, hvor man kan være sig selv og tør bidrage samt øve sig. Det fremhæver kursisterne også er en særlig styrke ved de gode lærere.

Lærerne fortæller, at de også arbejder strategisk med makker-samarbejder og små faglige fællesskaber, hvor kursister kan støtte hinanden og lave opgaver sammen. Lærerne oplever, at det virker motiverende og forpligtende for kursisterne, at de samarbejder og har et ansvar over for hinanden, og det kommer også til udtryk i kursistinterviewene.

Læreres uklarhed om målet med og evaluering af indsatsområdet

Af lærerinterviewene fremgår det, at det pædagogiske indsatsområde om vedholdenhed har haft en blandet modtagelse blandt lærerne. Et perspektiv blandt lærerne er, at indsatsen har været lærerig og bidraget til udvikling af praksis. Et andet perspektiv blandt lærerne er, at de allerede arbejder med elementerne i vedholdenhed, og mangler en begrundelse for at igangsætte et fokus på noget, de allerede gør. På tværs af alle lærernes fortællinger om arbejdet med indsatsområdet fremtræder et ønske om øget opmærksomhed på at forventningsafstemme ift. målet med indsatsområdet. Lærerne udtrykker et behov for, at ledelsen er mere eksplicit omkring, hvad formålet er med indsatsen, og et behov for, at ledelsen opstiller klare mål for, hvornår lærerne har udfyldt deres opgave.

Lærerne udtrykker også et ønske om en mere systematisk opsamling af de erfaringer, som de har gjort sig samt et samlet overblik over arbejdet med indsatsen og udbyttet af den. Lærerne erkender, at der er for få, hvor det er muligt at dele erfaringer, men de udtrykker et behov for at afdække og samle op på gode erfaringer med, hvordan man kan understøtte vedholdenhed ift. deres forskellige målgrupper.

Side
5/6

Tema 2: Mundtlig og beskæftigelsesrettet dansk

På VSK har de over en årrække arbejdet med det beskæftigelsesrettede fokus, fx i regi af Arbejdsmarkedsrettet Dansk (AD), og gennemført diverse tiltag for at sprede de gode erfaringer ud på alle danskuddannelser og moduler samt FVU. VSK har også det beskæftigelsesrettede fokus som pædagogisk indsatsområde i 2017-2019. Af interview med ledelse og lærere fremgår det, at det er nogle af disse erfaringer, lærere trækker på i arbejdet med det mundtlige og beskæftigelsesrettede fokus i begynderundervisningen og på danskuddannelsernes moduler generelt.

Både ledelsen og lærerne fortæller, at de har fokus på mundtlig og beskæftigelsesrettet sprog i begynderundervisningen. Lærerne fortæller, at de fx arbejder med temaer såsom transport og arbejdspladskultur, og nogle kursister har børn, så kan det handle om arbejde i børnehave. For kursister i beskæftigelse arbejder de med at skulle præsentere arbejdspladsen fx om mødetider og arbejdsopgaver, og for kursister uden for beskæftigelse kan de tage udgangspunkt i det job, de tidligere har haft eller drømmer om at få. De arbejder fx med at kursister skal interviewe hinanden og tale sammen. Lærerne fortæller også, at de har fokus på at give kursisterne strategier og metoder til at navigere i et kommunikativt rum, og til at turde og tage initiativ til at snakke og begå sig blandt andre fx kollegaer. Det kan være at træne høflighedsfraser, fx sige godmorgen, når man møder ind, eller træne at lave simple aftaler og overholde aftaler. Det kan også være at træne synspunkter eller at have meninger og give udtryk for holdninger og erfaringer – sproglige kompetencer som kan bruges i forhandlingssituationer på en arbejdsplads. En lærer kalder det ”mød-et-andet-menneske-dansk” og ”vær-mig-selv-dansk”. Lærere fortæller endvidere, at de har fokus på udtale, og de opfordrer kursister til at tale højt med dem selv derhjemme. Lærere fortæller desuden, at de i e-sprogcenterregi er opmærksomme på mundtlighed, når de vælger opgaver. De arbejder fx med lydfiler og videoer.

Af kursistinterviewene fremgår det, at de er glade for, at der er fokus på mundtlighed i begynderundervisningen, og kursisterne fremhæver især udtale. Kursisterne fremhæver også lærernes evne til at ramme den enkelte kursist niveau og behov, og udtrykker i den forbindelse stor tilfredshed med udbyttet af undervisningen.

Tema 3: E-didaktik

VSK har i 2018 igangsat et pædagogisk indsatsområde om E-didaktik, hvor de bl.a. vil styrke brugen af digitale teknologier i undervisningen med det formål at udnytte de digitale muligheder der er for at understøtte sprogtilegnelse samt at tilbyde og understøtte fleksible undervisningstilbud.

Der er enighed blandt lærere og ledelsen om, at der er et potentiale i at øge brugen af digitale værktøjer i undervisningen. Begge parter lægger vægt på, at digitale værktøjer skal inddrages, når det kan understøtte lærernes didaktiske arbejde. En lærer nævner fx, at det kan bruges til at skabe interaktiv undervisning. En anden lærer fremhæver fx, at teknologien kan understøtte differentieret undervisning, idet denne muliggør automatisering af sætningsstrukturer eller grammatik, samt at der er en "spil-logik" her, som nogle studerende bliver motiveret af.

Af interview med både ledere, lærere og kursister fremgår det, at brugervenlighed er essentiel for gode e-læringsforløb, og her synes Google Classroom at være særligt velegnet som platform til målgruppen. Nogle krusister og lærere bruger dog stadig sprogcenter.net, og oplever det fungerer ok. De kursister, som benytter Google Classroom fremhæver fordelagtigheden i, at man nemt kan tilgå platformen og følge med i, hvad der sket i undervisningen, når man ikke har kunnet deltage med fysisk tilstedeværelse. Dette skaber fleksibilitet og kontinuerlighed i undervisningen. Kursister nævner også, at platformen muliggør, at de kan samarbejde omkring hjemmearbejde. De kan nemt bruge hinanden ved at diskutere online, hvordan man skal løse opgaverne. Dette oplever de som en positiv undervisningskultur.

Side
6/6

Både ledelsen og lærere vurderer også, at der kan være nogle konkrete udfordringer ved arbejdet med E-didaktik, som de skal tages højde for. For eksempel at nogle kursister har svage basale it-færdigheder, og andre ikke har adgang til samme teknologi hjemme, som på skolen.

Læreres manglende udbytte af den pædagogisk dag om e-læring

I forbindelse med indsatsområdet har VSK afholdt en pædagogisk dag bl.a. om e-læring. På dagen blev lærerne præsenteret for en e-didaktisk model - en metode til at tilgå sin undervisning på. Derefter blev de sat i grupper, hvor de skulle idéudvikle. Og endeligt skulle lærerne aftale, hvilke idéer, som de ville arbejde videre med.²

Af interview med lærere fremgår det, at de ikke oplever at have fået det ud af dagen, som de havde håbet på. Lærerne italesætter, at de oplever pointerne omkring den e-didaktiske model som banale, hvilket gør, at de føler sig underkendt som professionelle. Lærerne oplever ikke, at de havde tilstrækkelig tid til at arbejde med deres egne idéer, hverken til arrangementet eller efterfølgende, og ligeledes at der ikke altid er det nødvendige it-udstyr, for at idéerne kan blive indfriet. Lærerne udtrykker desuden usikkerhed omkring, hvornår de er i "mål", og savner konkret forventningsafstemning med ledelsen. Lærerne peger på, at en opsamling på det arbejde, som er igangsat og et større fokus på deres reelle behov, ville være gavnligt for det videre arbejde med E-didaktik. Lærerne peger ligeledes på potentialer i at trække på de gode erfaringer, der allerede er i organisationen, fx i e-sprogcentret eller blandt lærere som allerede bruger digitale teknologier i stor stil, i det videre arbejde med indsatsområdet.

² Ifølge VSK's rammesætning for dagen var målet at drøfte E-didaktik, og de behov lærerne har, samt få et fælles sprog blandt lærere gennem en kvalificeret drøftelse af deres fag på tværs af teams.